

den sedvanliga

Fritänkaren

Nr. 132 December 2004

Trettonde årgångens första nummer

Innehåll :

Tjetjensk afton	2
Oliver Stones "Alexander" - och andra filmer	2
Några kvalificerade flumromaner (bl.a. av Dan Brown)	6
Ahasverus minnen, del 44: <i>Vadet</i>	7
Shakespearedebatten, del 66 : <i>Nya fakta</i>	9
Musikalisk dialog	10
Kalender, december 2004	12
Den absurda krigsresan, del 17 : <i>Festorgier på heltid</i>	13
Den besynnerliga bombresan, del 7 : <i>Istanbul blues</i> (inledning)	14
Regnflykten, del 4 : <i>Till Sarahan</i>	15
Länstolsresan, del 11: <i>Överraskningarnas Darjeeling</i>	17
Fascismen av idag	19
Bättre nyheter	20

Fritänkaren är egentligen främst en essätidning vars kanske huvudsakliga syfte är att framlägga de ständigt vidare forskningsresultat som kommer fram genom redaktörens och hans kontakters ständigt fortsatta forskning inom främst musik, litteratur, film, psykologi, filosofi, politik och religion men kanske främst genom deras resor och erfarenheter genom främst möten med människor och initieringar i främmande förhållanden. *Fritänkaren* försöker alltså helt enkelt främst att vara ett didaktiskt och sakligt informationsblad med syftet att upplysa.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Redaktionsslut för detta nummer : 6.12.2004

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 147

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adress: <http://hem.fyristorg.com/aurelio/>

e-post-adress : lanciai@hem.utfors.se

WSN 1652-0122

Tjetjensk afton

Aftonen inleddes med att vår tjetjenska värdinna berättade en tjetjensk folksaga, som med högsta sannolikhet har verklighetsbakgrund. Sagans hjälte fick sin far mördad när han var sex år gammal. På sin dödsbädd besvor fadern sin späde son och kommenderade honom att hämnas hans död innan han gjorde någonting annat. Han fick inte ens gifta sig innan faderns död var hämnad.

Pojken växte upp och blev ung och kär. Hans unga älskade besvarade känslorna, och de beslöt sig för att gifta sig. Ynglingen kom då ihåg faderns ord på hans dödsbädd och vände sig till modern för att få råd. Moderns råd var rakt på sak: "Din far har kommenderat dig att hämnas honom innan du gifter dig. Alltså får du inte gifta dig förrän du har hämnats hans död."

Sonen fann ingen annan råd än att vara lydig och uppfylla sin plikt. Han fick just höra att hans fars mördare befann sig i grannskapet och skulle bege sig dit för att åtgärda saken, när det kom en främmande ryttare till gården. Det var en avlägsen släkting som berättade, att de omedelbart måste ge sig ut i krig, då en främmande stam hade infallit i landet och hotade hela folkets självständighet. "Vad skall jag nu göra, mor?" frågade sonen sin rådvisa moder, som inte blev det självklara svaret skyldig: "Du måste naturligtvis genast ge dig ut i kriget och försvara ditt folk innan du gör något annat. Både hämnden och din hustru får vänta." Och sonen förberedde sig för att dra ut i krig.

Då kom det en annan ryttare till gården. Det var en resenär som hade rest långa vägar och bad om att få tillfälligt husrum över natten, då han inte orkade resa längre denna dag och det var långt till nästa by. Sonen beklagade sig och sade: "Jag är ledsen, men jag måste precis ge mig ut i kriget, och sedan måste jag hämnas min far, och sedan måste jag gifta mig, så vi kan nog inte ta emot dig just nu."

Då avbröt honom modern och sade: "Min son, har du lärt dig så litet om livet och dess främsta skyldigheter? Gästvänskapen är det viktigaste av allt. Kriget, hämnden och ditt äktenskap kan du ägna dig åt senare, men först av allt måste du ta hand om dina gäster."

Så gästen fick stanna, och så slutade den sedelärande fabeln.

Kvällen förlöpte i samma anda. Vår tjetjenska värdinna bjöd sina inbjudna gäster och vänner på den underbaraste tjetjenska kvällsmåltid med idel oidentifierbara läckerheter som ingen köksanalfabet ens skulle kunna klara av att försöka hålla isär, det bjöds även på musik och andra sedelärande fabler och underbara sagor, som inte kan återges här, ty vi har alla glömt dem efter de saliga obegränsade vinkvantiteter som även bjöds på. Andan var den bästa tänkbara, och vi har sällan haft en underbarare afton i år.

Vår tjetjenska värdinna är alltså en journalist som är här på stipendium för att ge ut sin egen tjetjenska tidskrift (på ryska och tjetjenska) på vår tidskriftsverkstad. Det är en kulturtidskrift med reportage och bilder, och dess senaste nummer bjuder på bland annat överväldigande gripande dokumentärt bildmaterial direkt från kriget, som visar barn i ruinerna, i egna krigslekar, och den mest gripande av alla: ett barn som innerligt kramar om ett jättelikt bröd. Hennes mänskliga värme var desto mera imponerande som något liknande tyvärr aldrig förekommer naturligt på våra frusna nordiska breddgrader.

Oliver Stones "Alexander" - och andra filmer.

Filmens största förtjänster är något som jag hittills inte sett någon kritiker föra fram - dess rekonstruktion av en historisk verklighet. Höjdpunkten av alla dessa rekonstruktioner är den fantastiska återgivningen av slaget vid Gaugamela, tveklöst

hela filmens höjdpunkt, och om åtminstone detta verkar kritikerna vara överens. Men det är inte den enda historiskt realistiska poängen. Även Alexandria är återgivet med en underbar pietet, och alla Babylonsscenerna är en sann fröjd för alla sinnen och erinrar närmast om David W. Griffiths storslagna stumfilmsklassiker, som aldrig överträffats men åtminstone fått en lyckad efterbildning nu.

Den andra sidan av saken är att alla filmens sämsta ingredienser är där man fuskat med historien, där man i brist på kunskap försökt framföra egna spekulationer i "hur det kan ha gått till". Den mest misslyckade av dessa är gestaltningen av prinsessan Roxane och hennes och Alexanders kärleksliv - naturligtvis kan det ha gått till som filmen visar, men det är inte övertygande för fem öre. Roxane var en persisk prinsessa, möjligen baktrisk eller afghansk, men hon var absolut inte negress eller thailändska. Filmen är inspelad i Marocko och Thailand utom i England, den har alltså inte satt sin fot i Persien eller Afghanistan, fastän de längsta scenerna tilldrar sig där, och den stackars Roxanes misslyckande som typ understryker filmens totala osäkerhet i dessa nejder. Däremot är alla andra bra, man får njuta av Christopher Plummer som Aristoteles och Brian Blessed som en annan av Alexanders lärare, tyvärr bara i en kort scen vardera, även Olympias är inte alls så misslyckad som kritikerna har velat framhålla, och möjligen kan man ge dem rätt i att Val Kilmer som Filip av Makedonien är något förvriden. Sådana förvridningar är dock att hänföra till filmens amerikanska slagg - Oliver Stone är trots allt amerikan, och han vore inte amerikan om han inte ibland gav efter för typiskt grova amerikanska smaklösheter. Den enda direkt och bevisligt felaktiga historiska detaljen kan man dock overse med - det förekommer i en scen en staty av en skelande och berusad Bacchus. Det är inget fel på statyn, och den platsar i sammanhanget. Det är bara det, att den skulpterades av Michelangelo 1800 år efter Alexander den Store.

Vad som dock glädde mig mycket var att Oliver Stone med eftertryck poängterar Alexanders idealism, en detalj som alltför många historiker velat bortse från. Han framställs som en hängiven och obotlig visionär, och det är just vad han var. Därför kunde han genomföra ett sådant i sin oerhördhet exempellöst historiskt företag som han gjorde i sin erövring av hela den kända världen på 13 år med Indien som slutmål. Filmens teorier om att det var Olympias som mördade Alexanders far, att Alexander visste det och därför omedvetet flydde från sin mor i hela sitt liv är intressanta och inte helt omöjliga. Däremot kan filmens framhållande av att Alexander var en oäkta son bestridas. Egentligen saknar just denna fråga all betydelse. Han var laglig son till Filip. Därmed basta. Sedan kan man spekulera i det oändliga utan att komma fram till någonting ändå.

Kritiker har gjort mycket väsen av all i filmen förekommande bisexualitet, men detta är överdrifter från kritikernas sida och är väl att hänföra till amerikaners löjliga puritanism. Inte en enda homosexuell scen förekommer, man vet ännu inte idag om Alexander verkligen hade något homosexuellt förhållande med Hefaistion eller någon annan, Hefaistion var hans bästa vän, och man fick faktiskt ha sådana även på den tiden. Även den sköne eunucken Bagoas förekommer, som Alexander höll sig med för hans skönhets skull, (filmen nämner aldrig att han var eunuck,) men grekerna var först och främst ett skönhetsdyrkande folk och därför kanske det klokaste folket i historien. Deras etiska huvudregler var Apollons deviser "känn dig själv" och "mätta i allt" samt en total avsky och fruktan för allt vad övermod hette. Den grekiska kulturen kvävdes av den romerska, som gick till överdrift i allt och kuvade världen med sitt övermod, så att det bara kunde sluta illa, varefter den romerska undergången följdes av den kristna reaktionen, som stängde alla grekiska filosofskolor och utrotade all antikens vishet, varpå världen levde i andligt mörker i tusen år, så att man inte ens längre fick diskutera att jorden kretsade runt solen, vilket dock redan grekerna kommit på att den gjorde. Men allt sådant är en annan historia.

Alexander var kanske hela antikens största och klarast skinande ljushuvud, som spred ett sådant ljus att han aldrig ens har kunnat glömmas i arabvärlden - till och med i avlägsnaste Pakistan hålls ännu legenderna om honom vid liv. Filmen är bara ytterligare ett bidrag till vittnesbörderna om hans storhet som visionär. Den visar bara en bråkdel av vad han gjorde, ingenting om hans kapitel i Egypten, som kanske var hans viktigaste, då det troligen var där han fick idén om en upplyst universalmonarki, ingenting om slaget vid Issos, hans besök i Grekland och Delfi, ingenting om Persepolis, minimalt litet om det svåraste av alla hans fälttåg genom Balucchistan. Kort sagt, filmen har gett upphov till en nästan unison världsklagokör om dess orimliga och förskräckliga längd, och likväl är filmen bara en illustrerad klassiker.

Utförligare behandling av Alexander finns bland annat på denna länk:

<http://hem.fyristorg.com/baurelio/Alexander.html>

Hur stor en fest för ögat Oliver Stones episka film än var saknade man mycket i den som man fått desto mer av i andra filmer, främst engelska sådana, som lyckligtvis bjudits på ett antal av den senaste tiden. Det gäller främst de fyra underbara gamla klassiker av Michael Powell & Emeric Pressburger, ett par filmskapare som man aldrig kan se sig mätt på, av vilka den första i utbudet till och med var ny: "*A Matter of Life and Death*" (på svenska "Störst är kärleken") med David Niven i huvudrollen som en flygare i andra världskrigets sista dagar som störtar i engelska Kanalen och borde ha omkommit men klarar sig som genom ett under. Han har haft en verkligt nära-döden-upplevelse och känner skuld för att han kommit undan med livet när han inte borde ha gjort det. Parallellt med hans återvändande till livet utspelar sig en rättegång i himlen som dryftar om han verkligen har rätt att leva eller om han bör kallas hädan på allvar. Han har en svår hjärnskada som måste opereras, och när han läggs på operationsbordet avgörs hans rättsfall i himlen. Som hans försvarsadvokat framträder hans läkare, som råkat förolyckas i en motorcykelsolycka efter att han remitterat David Niven till operationsbordet. Det hela är en utomordentligt sinnrikt konstruerad filmhistoria med fantastisk scenografi, där rättegången utspelar sig någonstans i andra änden av universum. David Niven backas upp av andra förträffliga skådespelare som Marius Goring och Roger Livesey (läkaren). Det är framför allt en mycket litterär och mycket engelsk film, utomordentligt trevlig alltigenom och med en så avancerad grad av spiritualitet att den nog saknar motstycke.

Det var bara en av de fyra. Den andra var den lika bestående och outslitliga klassikern "*Black Narcissus*" ("Svart Narcissus" - för en gångs skull en trogen översättning) om de engelska nunnorna i Himalaya anförda av Deborah Kerr, som får det besvärligt med syster Ruth, som är psykopat. Det är delvis rena skräckfilmen, och Brian Easdales fantastiska musik är specialkomponerad för att exakt illustrera syster Ruths psykos med oförglömligt förödande verkan. Därtill kommer ett överväldigande vackert foto, som filmen fick välförtjänt pris för - varje bild är nästan bedövande i sin skönhet. Handlingen tilldrar sig norr om Darjeeling, men allting filmades i en studio i London med glasmålningar som det överväldigande Himalayasceneriet. Man får se Kanjenjunga några gånger, målningarna är tydligt påverkade av Nikolaj Roerichs tavlor från trakten, och filmens mirakel är att den inte kunnat göras mera övertygande om den filmats på rätt plats.

Den tredje var den mer kontroversiella "*Peeping Tom*" ("Smygtittaren"), en genialisk men obehaglig film om en filmare som filmar sina kvinnliga offer medan han mördar dem. Den totalförbjöds på sin tid (1960) och förstörde Michael Powells karriär och verksamhet - han fick aldrig göra film mera, fastän han var en av filmhistoriens mest skickliga filmskapare någonsin. Censorerna gick till överdrift, ty läskigheterna som

förekommer i filmen är aldrig synliga - inte en droppe blod förekommer. Allt är bara illusioner. Handlingen är helt realistisk, men man får inte se ett spår av dess hemskheter. Det är allt det som åskådaren upplever "mellan bilderna" i filmen som är så fasansfullt att regissören mobbades av hela England.

Slutligen var det naturligtvis klassikernas klassiker "De röda skorna", den bästa balettfilm som gjorts och nästan den första och enda riktiga, men den handlar om mycket mer än bara balett. Vad den framför allt åskådliggör är det minutiösa lagarbetet bakom en produktion och hur det fungerar med alla dess mänskliga detaljer, dess konflikter och problem, dess passioner och extrema känslighet, som lätt slår över i överspändhet. Det är berättelsen om en balett och hur den kommer till och för en ny balettstjärna till en konstnärlig höjdpunkt - hela baletten ingår i filmen, en oförglömlig praktupplevelse av dramatisk och färgstark scenografi, åter med genialisk musik av Brian Easdale - och hur en naturlig mänsklig relation kommer i konflikt med konstens idealisms ofrånkomligt övermänskliga krav och resulterar i en mänsklig tragedi. Ballerinan gifter sig med balettens kompositör, varpå hennes impresario, (mästerligt spelad av Anton Walbrook) som gjort henne, blir fullständigt vansinnig av frustration och svartsjuka, ty han kan inte acceptera att ett äktenskap knycker henne från hans konst. Krisen kulminerar när han lyckas övertala henne att åter dansa i "De röda skorna" samtidigt som hennes man har premiär på sin första opera i London. Ursinnig av svartsjuka lämnar kompositören London och uppsöker sin dansande fru strax före hennes premiär i Monte Carlo. Det är ju naturligtvis fullständigt vansinnigt dumt av honom, men han är förblindad av sin kärlek - han är lika svartsjuk som hennes impresario. Tragedin blir ofrånkomlig och lika obönhörlig som den svartsjuka konstens krav på fullständig hängivenhet av sin utövare eller ingenting alls.

Det är kanske framför allt en historia om konstens disciplin. Konsten kräver arbete, arbete och åter arbete för att det ska bli något, och om inte arbetet är tillräckligt blir slutresultatet bara diletantiskt. Det är det som impresarion inte kan acceptera, att en så begåvad ballerina överger konstens nödvändiga disciplin för den köttsliga kärlekens lägre nivå, som är oförenlig med disciplinen. Han har rätt, och den som har fel är musikern, som överger sin operapremiär för att ställa ägaranspråk på sin hustru. Det är han, inte hustrun/ballerinan, som frångår disciplinen med katastrofalt resultat för konsten, hans hustru, ballerinan, som blir det oförlåtliga brottets oskyldiga offer, som dock lika hårt drabbar honom själv, mannen/musikern, även impresarion och framför allt - konsten.

Till och med Martin Scorsese har betecknat "De röda skorna" som sin favoritfilm, fastän hans genre mest är bland gangstrar och splatterblodfrosserier i den amerikanska vulgaritetssmaklöshetens klottiga värld. Att se den igen för fjärde gången bekräftade bara de tre tidigare gångernas erfarenhet, att det återigen var en helt ny film med helt nya upplevelser och tankeväckelser.

En annan underbar film av nästan samma sort var "*Angels and Insects*" (1994) om en Amazonasresenär under 1800-talet som kommer hem till England och där blir så varmt omhändertagen av en familj att han gifter sig med dottern utan att ana vad som egentligen försiggår inom familjen. Hon har en bror som är en odräglig buse men även en syster (Kristin Scott Thomas) som studerar myror. Just insekter är vår hjältes stora intresse i livet, och systemen har samma intresse. Det hela är så viktorianskt att det inte kan bli ett uns prydare i sitt totala *decorum*, och ändå förekommer underströmmar som är så oerhörda i sin skamlighet att själva Jack Uppskäraren skulle ha blivit chockerad. Filmen är gjord av Philip Haas och skriven av honom själv och genomförd med en så delikat finkänslighet och hög estetik att man aldrig glömmer den men gärna någon gång ser om den. Det är en historia om underströmmar och dolda djup, darwinismen spelar nästan huvudrollen, det är utforskningen av en gåta som ju närmare man nalkas

lösningen bara blir hemskare hela tiden, och upplösningen är minst sagt upprörande. Huvudpersonen och Kristin Scott Thomas löser dock alla problem med att ta saken i egna händer.

Andrej Tarkovskijs filmer har även visats i repris, men har man sett dem en gång räcker det. De är allesammans så oändligt långsamma, att har man bara sett dem en gång så kan man omöjligt ha missat någonting.

Några kvalificerade flumromaner

Dan Browns roman "Da Vinci-koden" är årets bästsäljare utan konkurrens och omtalad överallt vare sig det är översvallande positivt eller negativt, och han blev själv förvånad över den makalösa succé som hans bok blev, då den håller sig inom relativt exklusiva och snäva ramar. Det är en thriller som mestadels rör sig inne i Louvren och först i bokens senare del rör sig utanför Paris och över till England och Skottland, men hela handlingen i boken sker inom ett dygn. Det tar dock några dygn att läsa den, och somliga har hållit på i veckor.

Som thriller är den klart ett lyckokast: den är skickligt komponerad och skriven, och författaren är påtagligt inspirerad av sitt ämne och har låtit sig ryckas med av det i en ständigt accelererande takt som även en läsare obetingat måste känna sig tvingad att följa med i. Den är full av överraskningar och högst oväntade vändningar men är helt logisk alltigenom, även fast den största hjälten visar sig vara den största skurken och den självklara skurken visar sig fullständigt oskyldig. Vi ska inte gå in på detaljerna här, men många har sett boken som ett försåtligt angrepp på den katolska kyrkan, då sällskapet "Opus Dei" utmålas som den värsta tänkbara av maffior, vilken uppfattning inte alls stämmer. Dan Brown bara spekulerar. Han dryftar och ifrågasätter och tar upp diskussionsämnen men angriper aldrig. Snarare är han konsekvent didaktisk. Han är lärare till yrket, och det är detta som ger romanens dess oemotståndliga charm, då han hela tiden undervisar och vägleder på ett ytterst trevligt och pedagogiskt sätt. Man kommer in i Louvren, man kommer in i Leonardo da Vincis värld, man kommer in i urgamla kyrkliga mysterier, man kommer in hos frimurarna och rosenkreutzarna, alla möjliga hemliga ingångar in i mystiska världar och möjligheter öppnas för en, det är som ett angenämt spöktåg där varje ny tablå blir en häpnadsväckande överraskning, och därmed underhålls och underblåses ens intresse till en angenäm intensitet. Kort sagt, det är en mästerligt genomförd thriller underbyggd av en underbar pedagogik.

Ändå har boken angripits hårt från vederhäftigt håll. Dess detaljer har utmålats som rent nonsens, och visst finns det mycket att haka upp sig på, om man har fallenhet för att haka upp sig på detaljer. Framför allt har författaren inte begripit mycket av Leonardo da Vinci själv, när han påstår att aposteln Johannes i "Nattvarden" är en kvinna och när han jämför Leonardo da Vinci med Walt Disney. Leonardo hade en viss förkärlek för att måla androgynliknande människor, där Mona Lisa förvisso är ganska manhaftig och många unga vackra långhåriga män är ganska feminina, men likväl förblir Mona Lisa kvinna och alla hans långhåriga män ingenting annat än män. Det går inte att missförstå den saken om man inte är inkompetent. Men "Da Vinci-koden" utger sig inte för att vara en vetenskaplig avhandling. Det är en kvalificerad thriller och ingenting annat. Att den tar upp många intressanta historiska ämnen och teorier bara förhöjer dess värde som thriller och litteratur. Att försöka bedöma den vetenskapligt är bara ett utslag av psykologisk inkompetens.

Hans andra berömda roman "Angels and Demons" skrevs före succén med da Vinci-koden och är i vissa avseenden ännu bättre och intressantare. Den tilldrar sig helt och hållet i Rom, och även den är pedagogiskt upplagd, så att man visas runt i hela Rom och alla dess mest spännande kyrkor på ett bättre sätt än vad som hade varit möjligt med den mest professionella reseguide i världen. Även detta är en kvalificerad thriller

av högsta klass, och dess spänning når till och med högre än "Da Vinci-koden". Bokens svaghet är dess fixering vid den katolska kyrkan, som författaren hopplöst har hakat upp sig på. Den katolska kyrkans ihålligheter förtjänar inte en sådan fixering. Som thriller däremot är romanen oemotståndlig och djävulskt skickligt och sakkunnigt komponerad. Genom främst sin pedagogik är båda böckerna varmt att rekommendera till alla.

Mera flummig är då den stackars Shirley McLaine till och med då hon ger sig ut på sitt livs mest heroiska självrannsakan i "*El Camino*", när hon självmant begår den 780 kilometer långa pilgrimsvandringen till Santiago de Compostela i norra Spanien. Naturligtvis är detta företag behjärtansvärt, vilken pilgrim är inte behjärtansvärd, men på vägen hänger hon sig åt varjehanda uppenbarelser och visioner som det stinker Blavatsky om. Hon fantiserar om Lemuria och Atlantis och berättar hjärtinnerligt om sin älskare Olof Palme, som hon på fullt allvar påstår att i en tidigare inkarnation var Karl den Store. Man undrar vad Olof Palmes änka och barn kan tycka om den saken. I en tidigare bok hade hon åtminstone den finkänsligheten att berätta om sin älskare Olof Palme under ett annat namn.

Nej, Shirley McLaine, du passar bättre i Hollywood och spelar bättre teater när du inte försöker vara seriös och profetisk. Den respekt man alltid haft för dig som skådespelerska måste tyvärr sjunka avsevärt inför ditt misslyckande att övertyga som översteprästinna, som bara förvärrar läget för hela *New Age*-rörelsen med att dränka den i nästan charlatanmässigt flummeri.

Ahasverus minnen, del 44: Vadet.

Jesus var inte det enda intressanta gränsfallet i historien. De återkommer ständigt och är ofta riktigt intressanta. Jag minns särskilt två från 1700-talet. Det ena var en anspråkslös musiker född i Eisenach 1685, och hur jag än ansträngde mig för att matematiskt komma fram till om han var född med solen i Väduren eller i Fiskarna så var det omöjligt att avgöra: han var född precis på gränsen.

Det andra var en ung dam av kunglig härkomst, en prinsessa av det svensk-danska hertighuset Holstein-Gottorp, som föddes den 21 april 1729. Det var omöjligt att avgöra om hon var Vädur eller Oxe, men i beaktande av hennes senare karriär som kejsarinna av Ryssland och en god sådan slöt jag mig till att hon i alla fall måste ha varit en Oxe.

Andra intressanta sådana gränfall var Voltaire, född mellan Våg och Skorpion, Puccini, född mellan Skytt och Stenbock, även Gandhi och Albert Schweitzer var mellanting mellan Våg och Skorpion, liksom Vincent van Gogh var det mellan Fisk och Vädur.

Även Cagliostro var ett sådant gränfall mellan Fisk och Vädur, men han var definitivt mera Vädur, och dessutom hade han Saturnus i Lejonet. Han var en man som måste gå för långt, och det gjorde han också.

På den tiden talades det allmänt om drottningens ryktbara halsband, som skulle kosta franska staten en miljon sex hundra tusen pund om hon köpte det, ty det var alla tiders förnämsta diamantsmycke. Dess like har aldrig skådats i historien, och det var enkom gjort med Frankrikes drottning i åtanke. Hon ville gärna ha det men vågade inte köpa det.

Första gången jag hörde Cagliostros namn förknippat med detta diamanthalsband anade jag genast oråd. "Vad vill han med drottningen?" tänkte jag, och det frågade jag honom rent ut.

"Jag ämnar störta henne," sade han då utan krumbukter.

"Varför?"

"Jag ämnar störta den franska monarkin och så många monarkier som möjligt."

"Varför?"

"Därför att de irriterar mig."

"Hur?"

"De dominerar samhällslivet."

"Får de inte göra det då?"

"Varför skall de göra det?"

"Någon måste göra det. Om de upphör måste någon annan leda staten."

"Varför det? Varför måste staten vara mäktig?"

"Därför att den mänskliga fåfängan kräver det."

"Jag menar att vi kan vara utan den mänskliga fåfängan."

"Då vet du ingenting om människans natur."

Han teg.

"Nå, hur ämnar du störta dem då?"

"Jag har påträffat en person som står i intim förbindelse med den vackre träbocken kardinal de Rohan, en viss Jeanne de la Motte Valois, grevinna och ättling av det förra konungahuset, en fulländad bedragerska och förförerska. Jag kan inte låta bli att leka med henne och använda henne för mina syften. Och hon är mer än villig därtill."

Cagliostro var en mästare i att manipulera med människor, och jag kunde mycket väl föreställa mig honom lekande med denna falska grevinna, denna kardinalnarr och hela det förvekligade franska hovet och konungahuset som med marionettdockor och enbart ha roligt åt leken utan att det minsta bry sig om vilken skada han gjorde enskilda oskyldiga och olyckliga människor.

"Akta dig," sade jag. "Du leker med elden, ty du leker med historien."

"Jag vet," sade han lugnt.

"Om du sätter eld på det franska konungakorthuset brinner du själv inne."

"Jag kan sveda fingrarna men knappast mera."

"Det kan bli din eviga historiska vanära."

"Skall vi slå vad?" sade han utmanande.

Jag visste att det franska konungahuset inte hade en chans mot honom, ty han var lika fanatisk som Muhammed.

"Om ingen annan åvägbringar ditt eviga historiska fall efter det franska konungahusets så skall jag personligen själv ombesörja det."

"Akta dig! Jag börjar tro du är dödlig."

"Vi är alla dödliga och även du."

Ingen hade så gått och inbillat alla människor att han var odödlig som han.

"Du kommer aldrig att kunna avslöja mig."

"Nej, endast du kan avslöja dig själv."

"Om jag faller skall hela världen veta vilken person du har utgivit dig för att vara."

"Ingen skall tro dig, ty jag har aldrig gjort något väsen av mig."

"Jo, inför mig."

"Jag trodde jag kunde ha förtroende för dig."

Han visste inte vad han skulle tro om mig, om jag skämtade eller menade allvar, om jag drev med honom eller om jag själv trodde på vad jag sade.

"I vilket fall som helst så kan varken du eller jag längre stoppa denna halsbandsaffär: franska konungahuset är redan förlorat."

"Hur långt har det gått?"

"Skorpionen Jeanne de la Motte har juvelerna, och hon skall förgifta varje person till döds som nalkas henne i avsikt att beröva henne dem. Kardinalen tror drottningen har dem, och drottningen har kvitto på att juvelerna har fått dem tillbaka. Och franska folket skall tro som kardinalen, att drottningen fått juvelerna av honom och därför älskar honom."

"Stackars drottning!"

"Det kommer att urarta till världshistoriens löjligaste historiska komedi."

"Som kommer att leda till dess blodigaste tragedi."
"Det tror jag inte, inte så länge jag håller i trådarna."
"Ingen dödlig kan hålla i ödets trådar, inte ens du eller jag."
"Jag påstår motsatsen. Skall vi slå vad?"
"Om vad då?"
"Den som har fel måste för alltid lämna Paris."
"Vem har fel?"
"Den av oss som är dödlig."

Hans ögon gnistrade av övermodets vansinne. Han var faktiskt säker på att jag var dödlig och att han inte var det. Och han tillade: "Ty jag ger inte upp spelet så länge jag lever. Den franska monarkin skall falla, och det skall göra Frankrike större än någonsin."

"Det tvivlar jag inte på, men du skall falla med det gamla Frankrike."

"Det tvivlar jag på."

Och vi tummade på saken: vadet var avgjort.

(forts. i nästa nummer)

Shakespearedebatten, del 66: Nya fakta

Vi ska här våga oss på ett försök till summering av ärendet så långt som det har utkristalliserat sig hittills. En hel del nya fakta har framkommit, som det gäller att ta med i beräkningarna.

Några intressanta uppgifter om William Shakespeare själv har blivit tydligare. Han lär faktiskt ha dött som katolik, vilket bekräftas av faderns nyligen upptäckta testamente, som är en katolsk behörighetsbekännelse, som jesuiter i England delade ut till förföljda katoliker för att stärka deras tro. Därmed är dock inte den teorin bekräftad, att den unge William skulle ha begett sig upp till Lancashire för att under några år leva i skydd hos katolikerna där (bröderna Derby) som lärare under namnet *William Shakeshafte*. Denna teori kan inte bekräftas.

Vad få vet är dock att han hade ett antal syskon, två bröder och en syster, och en av bröderna var skådespelare liksom han. Syskonen var yngre, han fick ensam ärva fadern och var definitivt mer än bara välbärgad som Stratfordborgare. Hans teaterinkomster lär ha uppgått till £600 om året, en oerhörd summa på den tiden, idag nästan en halv miljon kronor. Det var inte pjäserna som inbringade honom dessa inkomster utan hans fastighetsaffärer, hans gods och gårdar, hans arrenden, och så vidare. Man har dock fortfarande inte hittat något mera skrivet av honom än hans sex namnteckningar, tre i testamentet och tre i olika lagfartshandlingar - alla tre med namnet *Shakspere* och med en tydligt ovan stil, som om han aldrig skrev annars utom just när det gällde att göra affärer. Han synes ha varit angelägen om att hans familj levde vidare, vilket den dock inte gjorde. Hans son Hamnet dog som pojke, hans dotter Susannah (gift Hall) hade en dotter som genomförde två barnlösa äktenskap, och hans dotter Judith (gift Quiney) hade tre söner som dog unga och ogifta. Endast hans syster Joan hade avkomma i familjen som man kunde följa fram till 1864. De största argumenten mot att Shakspere var författare till Shakespeare anses vara att tydligen ingen av hans döttrar ens var skrivkunnig och att man aldrig påträffat något litterärt, vare sig någon bok eller brev eller annan skrift, som kunnat härledas till honom.

Nyckeln till detta gåtfulla författarskap står troligen att finna i den engelska sonettens upprinnelse hos huset Sir Philip Sidney, den främsta och ädlaste elisabetanen, vars berömda och lärda syster Mary inte stod honom efter i snille och mångkunnighet. Han var systerson till earlen av Leicester, drottning Elisabets första favorit (som höll på att bli gift med henne) och arvinge till denne, och han skulle själv ha blivit gift med

Anne Cecil, dottern till William Cecil, drottning Elisabets premiärminister, men earlen av Oxford tog henne i stället. Rivaliteten mellan Oxford och Sidney var hård, och drottning Elisabeth kunde bara med svårighet avvärja en duell mellan dem, då de var mycket arga på varandra. Earlen av Oxford var ökad för sin korta stubin, sitt burdusa uppträdande, sitt nyckfulla översitteri och sin emotionella labilitet. Han är icke trolig som författare till Shakespeare, ehuru hans inflytande som teaterledare över det engelska dramats tillkomst och utveckling knappast kan överskattas. Oxford var katolik medan Sidney var hängiven som protestant och den främsta ivraren i Elisabeths närhet för en uppgörelse med Spanien.

Earlen av Leicester var gift med Lettice Knollys, änka efter den gamle earlen av Essex, Sir Walter Devereux, som dog plötsligt. Dennes barn var utom Robert Devereux av Essex även dottern Penelope, som Sir Walter önskade gifta med Philip Sidney och som blev "Stella" i dennes sonetter, de första sonetterna i den shakespeareska tappningen. Han älskade henne hela livet, men då hon blev bortgift med en annan under hans resor gifte han sig vid återkomsten i stället med Frances Walsingham, dottern till den mäktige Sir Francis, drottning Elisabeths inrikes- och spionminister. Efter Sir Philip Sidneys förtidiga död vid bara 32 års ålder (han stupade ärorikt i Holland) blev hans änka Frances Walsingham omgift med Sir Robert Devereux, earlen av Essex.

Sir Philip Sidneys bästa vän var Sir Fulke Greville, en hemlighetsfull grå eminens i den elisabetanska vitterheten, som levde ett långt liv och blev Sir Philips levnadstecknare och utgivare. Sir Fulke Greville är en av samtalarna i Giordano Brunos berömda och ökända "Askonsdagssamtal". Under sina dryga två år i England bodde denne i olika omgångar hos Sir Fulke eller Sir Philip. I samma kretsar umgicks även den senare så betydelsefulla Sir Walter Raleigh, i vars expeditioner och företag Sir Philip Sidney var en av de främsta intressenterna tillsammans med Sir Francis Bacon, earl Robert Devereux av Essex' sekreterare.

Sir Philip Sidneys vittra syster Mary blev fader åt earlarna av Pembroke och Montgomery, vilka den första Shakespeareupplagan ("*The First Folio*") tillägnades då de antagligen bekostade dess utgivning. Earlen av Montgomery, William Herbert, framstår som den troligaste "Mr. W.H." som sonetterna så hemlighetsfullt är tillägnade.

Upprinnelsen till hela Shakespearemysteriet finner vi alltså i detta hus, men det är ett hus som omfattar ett ej ringa antal personer. Den enda personen i Shakespearesammanhanget som inte direkt hade något med detta hus att göra var - William Shakspeare från Stratford.

Utläggningen fortsätter i nästa nummer.

Musikalisk dialog

Kommentar till novemhernumrets musikartikel.

"Ju längre vi kommer i musikhistorien, desto mer komplicerad uppbyggnad av partituret. I verk som Wagner, R. Strauss och Sibelius skulle det nog uppstå lite för många frågetecken om vad som till slut var den avsedda karaktären på verket om det saknades anvisningar. En aldrig så liten tempoförändring åt fel håll ger i dessa fall katastrofala följder för en ev. romantisk eller dramatisk atmosfär. Ju mer barock, opersonlig och "oromantisk" musiken är, desto mindre "skada" kan uppstå. Detta gäller inte minst legatobågar. Att Bachs Brandenburgkonserter inte "svänger" vid minsta fel tempo är visserligen sant, men risken att välja fel tempo på den musiken är troligtvis inte lika stor som vid de senromantiska exemplen. Glöm inte heller hur ofta tempot ändras i romantisk musik jämfört med Bach t.ex.

Slutsats: noggrannare instruktioner i den *senare musiken* är quasi nödvändigt. Med dessa som en bas saknas inte enligt min erfarenhet möjligheter till individuella tolkningar. Instruktionerna snarare *skyddar* mot vantolkningar än begränsar friheten. Det finns väl inget värre än en dirigent som *plötsligt hittar på* att Brahms tredje symfonis tredje sats ska spelas fortare än vanligt bara för att *just han* inte gillar den sentimentala atmosfären t.ex. eller tar bort alla bågar för stråkarna. Nästan parodiska effekter kan då uppstå. I Bachs cellosviter kan man spela nästan vilka stråk eller bågar som helst, bara de följer något slags logiskt system. Det går nästan inte att "förstöra" musiken ändå, troligen pga. dess opersonliga karaktär. Hur skulle cellosviterna annars kunna låta så bra som de gör på t.ex. luta?

Hur många väljer inte ett för snabbt tempo i Rachmaninoffs andra pianokonsert första satsen? Lurade av Rachmaninoff själv av dennes gamla inspelning på "rulle" eller vad det kallas. Enligt en känd rysk pianist som jag talat med går denna originalinspelning i ett för snabbt tempo bara pga. den inkompatibla tekniken vid överföring till CD. Man lär kunna avslöja detta genom att tonhöjden är för hög, alltså *nästan* klingande Ciss-moll.... Svjatoslav Richter med Warszawafilharmonin torde utgöra ett optimerat riktmärke med avseende på tempofrågor i både första och sista satserna, och även en del annat förstås...."

- en kammarmusiker med 25 år i den symfoniska "elitserien"

Helt riktigt - jag vidimerar allt i ovanstående inlägg. Ett annat problem är, att ju mera avancerad en komposition är, ju mer musikalisk den är, ju noggrannare den är komponerad och ju "äktare" den är som komposition, desto större blir tolkningsdifferenserna hur noggranna instruktioner kompositören än har lämnat, varvid man tyvärr måste dra den slutsatsen, att till och med de noggrannaste instruktioner inte är tillräckliga för att skydda mot vantolkningar. Insändaren tar fram Sibelius, som kanske just är det mest typiska exemplet på detta. Tolkningarna av hans musik hör till musikhistoriens mest varierande fastän han hör till dess mest noggranna kompositörer. Hans bästa uttolkare anses fortfarande vara sådana dirigenter som själva kunde träffa honom och resonera med honom om saken, som Eugene Ormandy (Lemminkäinensviten), Sir Thomas Beecham och kanske allra främst Anthony Collins, vars Sibelius-tempi över lag är betydligt snabbare än alla andras. Sibelius är svår och utomordentligt utbredd i sin arkitekturs komplicerings, varför de flesta dirigenter väljer för långsamma tempi bara för att vara säkra på att få med allt, exempelvis Sir John Barbirolli, en annan utmärkt Sibelius-tolkare som själv kunde tala med Sibelius.

De tekniska problemen i musiken är tyvärr omöjliga att bortse från och måste påverka tolkningarna. Bach är i princip "omöjlig att förstöra" kanske mest på grund av att han framför allt var en praktisk musiker som aldrig komponerade något som inte kunde spelas, en överlägset skicklig hantverkare som alltid fick det att låta bra, vilket var hans huvudsakliga krav, varför hans musik förblir hörande till musikhistoriens mest välljudande. Den är så självklar som musik och därför i princip omöjlig att förstöra. Vad man saknar är nyanseringar och dynamik, som inte förekom i hans tidsålder, och som därför även är svåra att lägga till efteråt, även om framför allt Mendelssohn gjorde framgångsrika insatser därvidlag. Vi återkommer till detta senare.

Det är egentligen först Beethoven som inför en helt ny dynamik i musiken, vars kraft revolutionerar musiken på ett sätt som aldrig förekommit förr eller senare. Därmed blir det även nödvändigt med utförligare anvisningar, och Berlioz för detta vidare och driver musiken till dess högsta romantiska utsvävningar, så att musiken nästan blir omöjlig att framföra och publiken börjar reagera negativt - för första gången i musikhistorien. Hans musik skulle vara helt omöjlig utan de mest minutiösa instruktioner och kan bara framföras av dirigenter med absolut precision i sitt

behärskande av den men är då alltid intressant och förblir genom tiderna av högsta intresse.

Vi touchade de Schubertska problemen i förra numret - frånvaron av instruktioner i en högst avancerad och känslig musik. Detta är ett problem av motsatt natur - där instruktioner skulle ha varit högst nödvändiga saknas de, då kompositören inte brytt sig om att "skydda" sin musik tillräckligt med sådana. Resultatet har tyvärr i många fall varit helt misslyckade tolkningar som ofta blivit rent tråkiga, exempelvis där uttolkaren tagit Schuberts brist på instruktioner bokstavligt och fattat det som kompositörens avsikt att musiken skall vara torr, vilket är en total missuppfattning om Schubert. Bach skall vara torr, Stravinskij skall vara torr, sådana extremt rytmiska kompositörer måste vara torra för att deras rytmiska fördelar skall komma till sin rätt, men den romantiska generationen (med Beethoven, Schubert, Berlioz, Mendelssohn, Schumann, Chopin) förbjuder all torrhet. Kanske Schubert önskade tillåta all frihet i tolkningarna av hans musik just för att uppmuntra uttolkarens personliga initiativ. Han skrev ju mest för rösten, och en sångare är ingen sångare om han inte får breda på så mycket han vill, han kan aldrig bli övertygande eller göra intryck som sångare om han inte får ta sig friheter. I stället för att föranleda torra tolkningar skulle hans avsikter alltså ha varit motsatsen - att inbjuda till "fria vantolkningar". Faktum är, att ju större friheter vissa solister tagit sig med Schuberts musik, främst pianister och sångare, desto mera har Schubert vunnit på saken.

"Ja absolut, men bara musiker med äkta "inre" musikalitet klarar detta utan att hemfalla åt (musikalisk) exhibitionism med resultat att han marknadsför sig själv istället för Schubert..."

Den som vill ha ett bra exempel på hur mycket man kan göra av Schuberts musik, ska leta upp Rostropovitch och Benjamin Brittens tolkning av Arpeggionesonaten. Ett verk som vanligtvis presenteras i Wienerklassisk "kitsch-kostym" (för mycket är förutsägbart) men som i rätt händer (som de ovan nämnda) kan lyftas till poetiska och t o m dramatiska höjder som man knappt tror vore möjligt. Ibland undrar jag om Schubert ens visste själv vilken potential detta verk hade i rätta händer..."

(fortsättning på dialogen i nästa nummer.)

Kalender, december 2004.

- 2 200 år sedan Napoleon krönt sig själv till kejsare.
- 3 110 år sedan Robert Louis Stevenson dog.
- 5 100 år sedan den ryska flottan förintades av japanerna vid Port Arthur.
- 9 John Cassavetes 75 år.
Dame Judi Dench 70 år.
- 12 John Osborne 75 år, en av Englands främsta dramatiker.
- 13 Christopher Plummer 75 år, aktuell som Aristoteles i "Alexander".
220 år sedan Dr. Samuel Johnson dog.
- 16 Liv Ullman 65 år.
60 år sedan Glenn Miller förolyckades.
- 19 20 år sedan England lurades av Kina att överge Hongkong.
- 20 Irene Dunne 100 år.
50 år sedan James Hilton dog.
- 21 Benjamin Disraeli 200 år.
Josef Stalin (Djugasjvili) 125 år.
125 år sedan "Ett dukkehjem" av Henrik Ibsen hade premiär.
- 22 Jean Racine 365 år.

24	480 år sedan Vasco da Gama dog.
26	Richard Widmark skulle ha fyllt 90 år.
27	100 år sedan Marlene Dietrich föddes.
28	Maggie Smith 70 år.

Den absurda krigsresan, del 16 : Festorgier på heltid

Festkarusellen i Biella gick hårt fram på högvarv. Vi blev fler och fler för varje dag. Under lördagsförmiddagen ankom Massimo, mannen som räddat Tatiana i Dharamsala när hon förlorat sitt pass. Även jag hade träffat honom som hastigast i Dharamsala, vi hade ju varit så få italienare där att vi genast alla funnit varandra och lärt känna varandra, och Massimo hade då gjort intrycket på mig av en människa som just inte hade kunnat komma mera fel. Men han hade varit just den rätta till att lyckas finna Tatianas pass i Dharamsala. Han var en högst fyrkantig ganska otymplig bjässe med mycket pasta i bilringarna som inte var särskilt företagsam eller bra på att klättra i berg, och hur i all sin dar hade han hamnat i Dharamsala? Så hade jag tänkt då, och likväl hade han redan varit där nästan lika många gånger som jag.

Denne Massimo visade sig nu vara ett geni på många områden och en utomordentlig festprisse. Hans sinne för humor var så originellt att hans blotta närvaro måste leda till feststämningens avsevärda förhöjning. Alla älskade honom. Vi hade en lång lunch tillsammans på fem man hand med Lorella som enda dam vilket var ett just tillräckligt sällskap för att uppnå den rätta allmänna intimiteten. De två andra herrarna var Sebastiano, den lille sarden, och en äldre man som just skalat av sig allt sitt hår och bara lämnat kvar ett fint litet skägg och dito mustascher. Han var alltså helt slät. Även Sebastiano var ju helt slät men sedan en längre tid tillbaka, och innan den nyrakade gick tog han Seba om huvudet och sade: "Du börjar visst bli långhårig."

Jag förstår inte hur man kan raka av sig allt sitt hår, i synnerhet inte om man har en tillfredsställande hårväxt. Det är ju den fulaste av alla frisyreer, nakenhet är något att skyla och frysa med, och utseendet måste brutaliseras. Hår är en prydnad att vara stolt över, odla och vårda. Fråga alla flintskalliga damer.

Seba hade fått virus i sin dator, men Massimo var den rätta experten på sådant. Han följde med Seba hem till natten, satte sig vid datorn och konstaterade att Seba hade fyra olika virus som förgrenat sig i olika riktningar. När han fått bukt med två av dem hade Seba för länge sedan somnat i en stol och klockan visade sig vara 7.50 på morgonen. Massimo hade förlorat allt begrepp om tiden under sitt arbete och glömt att det fanns något sådant som sömn och sängar nattetid.

När vi vaknade konstaterade vi att han varit ute hela natten. Men denna söndag var nu den stora arbetsdagen, då det gällde att vara energiskt verksam hela dagen. Tio av oss skulle bland annat träda i tjänst som flaggviftare inför ett lokalt maratonlopp runt och över hela Burcinaberget för att ingen skulle springa fel. Burcina är ju en parklabyrinth av stigar och vägar som går kors och tvärs och som det är svårt att hitta ut ur om man en gång börjat labba runt där. Vi skulle träda i tjänst 8.20, och just då uppenbarade sig Massimo och meddelade oss saligt att han fått bukt med två av Sebas fyra virus under natten och att han absolut inte behövde någon mera sömn.

Så vi for iväg till maratonloppet och trädde i tjänst och utplacerades på strategiska ställen för att vifta sprintarna rätt. Min position var högst ansvarsfull vid en lada med kor med kopuddingar försåtligt utlagda runt hela stället. Det var enastående pittoreskt att få stå i denna koskit mitt i all den karakteristiska stanken och visa löpare vilken väg de skulle löpa för att plumsa genom de flesta koskitarna.

Ledaren för detta maratonföretag var en högst energisk sportfåne som var medveten om sitt höga ansvar och placerade oss så strategiskt han kunde. Själv fattade han posto på toppen av kullen, och det var där sedan som alla sprang fel. Sex försvann på vägen, ett okänt mörkertal tog alla möjliga omvägar innan de irrade sig rätt igen, och bara ett lyckligt fåtal kom något så när tillfredsställda i mål. Gian Carlo, som deltog i loppet, kom in som nummer 37, vilket var en bra placering för 141 deltagare. Tio var damer, den första på 55-e plats.

Efter loppet följde orgierna med start utanför kyrkan med kraftig sangría med tilltugg av ost och korv, kakor och skinka. Alla blev berusade genast, särskilt lilla Tatiana, som knappt

kunde stå på benen. Lorella och Gian Carlo hade inte sett henne sedan hemkomsten från Indien när hon dök upp till tangofestivalen och nu var med hela dagen.

Festen fortsatte sedan hemma med obegränsad tillgång på viner och grappa, stekar och kotletter, leverbiffar med svamp och sallat och allt möjligt annat gott. Vi var 26 till antalet, och äntligen hade våren gjort full entré i även denna avlägsna landsända. Solen rentav stekte, och vi satt ute hela tiden medan Roberto grep gitarren och alla italienarna satt runt omkring honom i gräset och sjöng gamla 70-talssånger tillsammans. Det var så nostalgiskt och så rörande att man grät hela tiden. Alla dessa människor var ju ungdomar för mig, de var alla minst tio till tjugofem år yngre med bara två undantag, Enzo och den biljardbollsfriserade herren, varför man försattes in i en 10-25 år yngre och vackrare värld. Kriget var glömt, det existerade inte längre, ingen var intresserad av de amerikanska avslöjandena av Saddam Husseins oändliga rikedomar och lastbarhet, och irakierna tycktes inte vilja föredra Bush, som de menade var en lika stor diktator och skurk som Saddam Hussein. Denne hade dock varit värre än kollegan Ceaucescu, som åtminstone börjat bra, medan Saddam Hussein börjat i lika hög grad fast dåligt och Bush fuskat sig till presidentämbetet. Låt oss aldrig glömma detta. Det spelar ingen roll hur han sedan försöker skyla över sina komplex, sin falskhet och sina fusk med politiska kupper och krig. Han kan aldrig sopa sin egen brist på trovärdighet under mattan. Såg vi inte hur han precis som Saddam Hussein tog upp småbarn i sin famn för att kela med dem inför alla världens TV-kameror? Vem var det som först kom på att tjusa och lura massorna med sådan utstuderad demagogi? - Adolf Hitler. Diktatorerna tror att vi kan gå på sådant fortfarande, och alltid är det ju någon som låter sig luras.

Det blev sedan tärningsspel hela natten. Vi ägnade oss åt ett spel som heter "Tokio" där 2+1 slår ut alla andra tärningskast. Det är 21 som betecknas som "Tokio", den absoluta trumfen. Det gäller att slå ut varandra med att genomskåda deras bluffar, (tärningskasterna måste hela tiden gå över varandra, och det är fritt fram att bluffa - man måste,) och när man fått fel nio gånger är man utslagen. Jag blev den första att slås ut, jag är ju dålig på att bluffa, och Seba vann även över den mest professionella spelaren i sällskapet. Så sent på natten var vi bara sju kvar runt bordet, och vi var tämligen utslagna alla sju. Solen och vinet hade tagit hårt på oss, och när kylan kommit till kvällen blev flera förkylda, vilket visade sig dagen efter, då även många andra vådliga efterverkningar blev mera uppenbara.

Man sov dock som en sten den natten och längre än vanligt, vilket behövdes. Nästa morgon gällde det att bryta upp. Vårvädret var fortfarande strålande, och det var en skam att behöva lämna Pollone med så många bergsstigar utforskade. Jag lovade att bistå Lorella med detta nästa gång, men före det lovade hon att se vad hon kunde göra för att vi skulle kunna återse i Ladakh i augusti. Vi ägnade oss gärna båda åt planerandet av vårt återseende.

Det hade varit tågstrejk hela söndagen, och nu skulle därför alla resa på en gång. Milanostationen var så tjock av folk att stundtals ingen kom fram någonstans. Lika fullt hade alla mer än bråttom.

Likväl uppstod inga förseningar, och jag kunde lugnt komma fram till Verona i tid till lunchen. Dock var man tämligen urlakad. Båda dessa festomgångar i Pollone (med bara tio dagar emellan) hade man så gott som oavbrutet känt sig alkoholförgiftad, så både törsten och aptiten var knappast längre påträngande. Allt man ville var att få ta det lugnt, vilket kunde behövas inför de stundande Shakespeareforskningarna i Padua och den stundande påsken.

(I nästa nummer: *Byråkratiska turer i Padua.*)

Den besynnerliga bombresan. Del 7 : Istanbul blues (inledning)

Sålunda kom man fram till Konstantinopel. Vädret var varmare och mildare, i Sofia hade det regnat hela den sista dagen, vi hade haft på vårt program att ägna oss åt fågelskådning med Naiden, men på grund av regnet blev det inställt. Solen var inte helt klar i Istanbul men bevisade dock sin närvaro bakom molnslöjor, vilket förlänade vädret just den rätta filtrerade Konstantinopelmystiken.

Ringo mötte mig vid tåget. Jag hade meddelat honom att jag inte velat ligga hans hushåll till last men att han fick avgöra vad som var bäst för mig i staden. Jag hade ju mitt gamla vandrarmet att ta i bruk där med alla de goda minnen och erfarenheter jag hade av glada

sammanträffanden där - det var där jag först träffat Ringo för 3-4 år sen. Han var sig helt lik och bjöd genast på riktigt turkiskt te varefter vi begav oss iväg till Taksim där han bodde och insisterade på att jag skulle bo mina två dagar i staden med honom.

Vi hade mycket att tala om, och risken var att vi inte skulle bli klara i första taget.

Ringo el Chorro är alltså tysk från början, född mitt under ett bombangrepp i Berlin 1943, vilket medförde att hans förlossning avlöpte rekordsnabbt - hans mamma fick bråttom. Han engagerade sig tidigt i fredsrörelsen och blev en tvättakta hippie och blev därför så illa åtgången av sina egna landsmän att han sade upp sitt tyska medborgarskap och lämnade landet för gott. Sitt namn "El Chorro" har han från ett ställe i Andalusien, där han tillbringade sina lyckligaste år i en by i bergen med samma namn. Han har även levt fem år i Ceylon och varit mycket i Afghanistan men bor nu i Istanbul sedan fyra år. Han har fortfarande inget pass (sedan han avstod från sitt tyska) men måste ändå vart fjärde år infinna sig vid ett tyskt konsulat för att få ett papper med bekräftelse på att han lever. Han har alltså konsekvent ända sedan 60-talet levt illegalt och utan uppehållstillstånd.

Han bor nu i en mysig liten etta i norra utkanten av Taksim, där det knappast förekommer någon endaste annan utlänning. Han har bott här nu i fyra år och strävar efter att få komma ut och bort och vidare, men till det behövs mycket pengar. Fastän han är förhållandevis rik, han lever på lika mycket som en fyrabarnsfamilj i månaden, har han ett stycke kvar innan han kan fara vidare, men han siktar då på norra Indien, så det är kanske där vi träffas nästa gång. Redan förra året såg han fram emot att få komma iväg. Det är bara att hoppas att han äntligen ska lyckas.

Han visade för mig helt okända delar av Konstantinopel, framför allt Taksim med dess långa myllrande centrala gågata, där det också går en gammal spårvagn ungefär som Lisebergslinjen i Göteborg. Han visade mig även gatan med den brittiska ambassaden, där terrorister hade exploderat en bomb i höstas med alltför många oskyldiga döda som resultat. I flera kvarter omkring hade alla fönsterrutor krossats av smällen, och Ringo hade hört den ända till sin bostad två kilometer därifrån. Ett fullständigt vettlöst attentat utan någon mening och med bara oskyldiga offer, en typisk muslimsk självmordsbombare, mitt i staden vid dess mest frekventerade kvarter, mitt i rusningstid, bara för att den brittiska ambassaden låg där.

Vi var helt eniga, Ringo och jag, om vår uppfattning om islam. Det är en förödande religion som fungerar i praktiken ungefär som en förlamande sinnessjukdom och som påtvingas alla muslimer genom hjärntvätt. Vad de går miste om för islams skull är vettig utbildning och kunskap, initiativförmåga och kritisk omdömesförmåga. Ringo har levt bland turkar nu i fyra år och talar turkiska flytande, men han är mycket pessimistisk och frustrerad över turkarna. Belysande för deras situation och mentalitet är vad som hänt på Cypern. När turkarna invaderade Cypern 1974 slaktade de urskilningslöst ner de greker som inte flydde och mest då helt oskyldiga lantherdar, de brände ner kyrkor och kloster, och när de väl etablerat sig med sin ockupation lät de allt förfalla. De har inte åtgärdat någonting av allt vad de förstört eller tvingat till utrymning. Där finns massor av helt öde byar. Famagusta med sin katedral är en spökstad, de mest fantastiska odlingar och vingårdar ligger i träda sedan 30 år, hela den turkiska delen av Cypern är som ett deprimerande spökområde.

Ändå hoppas Ringo att Turkiet kommer med i EU. Europa skulle behöva ha Turkiet på sin sida som en väldig buffert mot det fundamentalistiska Iran och hela den Mordorliknande muslimska delen av världen. Det värsta som skulle kunna hända vore om fundamentalisterna tog över i Turkiet. Naturligtvis är det vad dessa vill, och de gör vad som helst för att sabotera Turkiets väg in i EU, som att spränga 70 oskyldiga turkar (muslimer) i luften vid den brittiska ambassaden. Men att dessa oskyldiga dog gjorde inget enligt islam, för den brittiska ambassadören och hans sekreterare jämte två andra utlänningar strök ju också med.

(forts. i nästa nummer)

Regnflykten, del 4: Till Sarahan.

Busen lämnade Simla 9.40, och det var 16 mil till Sarahan. Vägen var helt ointressant till en början tills man började komma fram till Sutlej efter halva vägen vid Narkanda. Plötsligt blev landskapet betydligt ödsligare och vildare och mera storvulet samtidigt som det började regna.

Det var alltså tyvärr inget fotograferingsväder. Strax före Rampur, den stora centralorten vid Sutlej, kom konduktören fram till mig och sade att jag måste byta i Rampur. "Din buss lämnar Rampur 14.40, och du får sitta längst fram." Någon förklaring till varför denna buss inte gick ända fram till Sarahan gavs inte. Troligen var den försenad.

Jag såg på klockan. Mycket riktigt. Den var 14.40. Det var alltså kört. Tio minuter senare kom vi fram till Rampur.

Resan hade liknat mest min resa från Almora till Pithoragarh 1995 med samma sorts mycket kulliga och trädbevuxna landskap. Vid Sutlej hade det mera börjat likna Himalaya på riktigt, och Rampur liknade närmast Devprayag i Garwhal vid sammanflödet av Ganges och Aliknanda. Sutlej är alltså floden som direkt rinner upp ur de heliga sjöarna Manasarovar och Rakkas Tal vid Kailash, här var den något mindre och mindre vild än Indus i Ladakh, men dalen den rann genom var storslagen.

I Rampur möttes jag av beskedet att nästa buss till Sarahan skulle avgå först 16.30. Jag hade alltså tid för lunch och tråkig väntan och mer än tillräckligt. Det var bara att hoppas att min Simlabiljett skulle gälla på denna senfärdiga buss.

Tiden gick, och ingen buss kom. Mönstret började kännas igen från tidigare liknande äventyr i Indien. Tio minuter före min buss stipulerade avgång återvände jag till informationsdisken och tänkte just fråga dem om de var säkra på sin sak, när de meddelade mig, att bussen hade bytts ut. I stället för buss med skylten 2092 skulle jag åka med buss med skylten 2811. Det förklarade saken.

Alltså gick man och sökte efter den nya bussen, men ingen sådan fanns. Klockan var fem minuter före avgångstid. Då kom den.

Resan som följde var en uppenbarelse. Plötsligt gjorde man åter inträde i det stora Himalaya igen, som öppnade sig med hela sitt majestät, och vägen utmed Sutlej var svindlande storslagen. Dessutom kom solen fram, så man kunde äntligen börja försöka fotografera.

Dessutom fick jag ett mycket trevligt resällskap, en ung tibetan från Kinnaur, som ville veta allt om Sverige. Han hävdade som alla förnuftiga hinduer alltid hade hävdat inför mig, att Indiens största problem var den ständigt skenande överbefolkningen.

Med på bussen var också två spansktalande från Simla, den ena från Chile, den andra från Costa Rica. De var mycket trevliga att samtala med, de hade rest genom England och Skandinavien innan de kom hit, allt för midnattssolens skull, men hade haft otur med vädret, myggorna och den norska ekonomin. De levde på en mycket snäv budget i Indien.

Vi kom fram till Sarahan klockan 7 efter nio timmars resa och var fullkomligt uttröttade. Vägarna hade bara bestått av ingenting annat än bara gupp hela vägen, och en resa blir tröttsammare ju långsammare den går. 16 mil på 9 timmar är något extremt. Följaktligen var det uteslutet att genast skynda iväg vidare med morgonbussen nästa morgon. Vi måste stanna två nätter här.

Och nog var det ett paradiset. Det urgamla klostret och templet låg högt uppe mot berget och var av en svindlande skönhet inramade av de mest spektakulära tänkbara omgivningar av höga berg och djupa dalar. Det erinrade mycket om Sikkim.

Här mötte vi även resans första tibetaner, också Sarahans enda restaurang var tibetansk, där man kunde avnjuta resans första *thukpa*. Redan här hälsades det med det ladakhiska universella hälsnings- och lösenordet "*Julley*". Allt detta ingav en den underbara känslan av att vara tryggt hemma igen.

Knappt hade jag skrivit dessa ord, så gick strömmen, och hela byn blev mörklagd. Dock varade det bara i tio minuter.

Dessutom fann man sig uteläst från klostret när man skulle gå hem. Man fick lära sig, att klosterporten stängde 8.45 på kvällen medan bakporten förblev öppen till 9.30.

Mitt rum på klostret erinrade om alla mina bästa hotellrum i Indien någonsin: stort utrymme, bekväma stolar, eget badrum och underbar utsikt. Det kunde inte bli bättre.

Den underbara söndagen, som sedan tillbringades här, gick åt till allehanda utflykter. Ovanför byn fanns en underbar fågelpark, där de särskilt ägnade sig åt att kultivera Himachals nationalfågel, en sorts guldfasan som på engelska hette *Molan*. Det var en magnifik park, välskött och originell, vars budskap var: "Skjut inte fåglar! Njut av dem levande i stället!"

Under tiden företog sig mina båda vänner från Chile och Costa Rica liknande strövtåg men längre bort där de hamnade i grannbyn som just råkade fira en lokal festival. Där blev de bjudna på lunch och kom sent hem igen.

Klostret-templet hade sin egen historia. Ingen visste hur gammalt det var, och ändå frågade jag många. Allas historier gick ut på att det alltid hade funnits där. Det hade en utpräglad medeltida prägel och hade något av samma karaktär som klostret i Alchi i Ladakh från 1000-talet. Men på kvällarna var där ett fasligt hålligång. Halv åtta körde cirkusen i gång med skrällande hinduistisk högtalarmusik som ekade över nejden och höll på med sitt fantastiska oväsen i exakt en halvtimme varefter en ljuvlig tystnad bredde ut sig. Inget högljutt skrällande hålligång-tjosan från till exempel Frälsningsarmén kunde mäta sig med denna hinduistiska skval- och skrällcirkus.

Och hela den megafonorkestern satte ofelbart i gång igen 5.30 varje morgon och höll då på i en trekvart, en övertydlig signal till alla sovande på klostret att de helst inte fick sova längre. Jag hade ändå sovit dåligt under natten, så mig gjorde det detsamma. Men mina vänner Ricardo och Fabian från Chile och Costa Rica sov ännu, när jag gick ner för att meddela dem att de inte behövde väcka mig som de lovat. Vi skulle ta sexbussen till Sangla.

(I nästa nummer: *Sangla*.)

Länstolsresan, del 11 : Överraskningarnas Darjeeling.

Det kanske mest fenomenala med Darjeeling är att det aldrig upphör att överraska. När jag lämnade Siliguri i jeep för att under blytungt regnhotande moln färdas upp och in i dimman som separerade Darjeeling från världen, var denna dimma så tjock att föraren knappast kunde se slutet på jeepen. Ändå tog han vådliga genvägar, och efter Kurseong efter 55 kilometer började dimman lättas. Snart kom man genom molnen, och plötsligt strålade solen. Det var till och med varmt.

På gamla Shamrock mottogs jag hjärtligt och översvallande som vanligt. Värddinnan Mummy hade rest till New York för en vecka sedan för att hälsa på sin dotter med dvärgkvinnan och överlåtit skötseln av Shamrock och dess gäster åt lilla Dolma och två barn. Gästerna var inte många - det var bara jag, och senare kom tre japaner tillbaka från en trek.

Men just igår hade Darjeeling inlett sitt livs första karneval. Därför myllrade staden av gäster och turister, det var jippon på gång överallt med folkdanser och utställningar, kulturmanifestationer och andra förevisningsutbrott, och gatorna var nästan oframkomliga.

Jag försökte genast skaffa tillstånd att besöka Sikkim, men ingenting fungerade, ty det var karneval. Förseningen med tåget hade lett till att jag nu måste vänta ytterligare kanske tre dagar innan jag kunde besöka Sikkim.

Men tåget fungerade. Hela järnvägslinjen verkade nu vara reparerad efter de svåra rasen 1996, och på vägen upp med jeepen fastnade vi i trafiken medan tåget triumferande körde förbi. Tre lok med vagnarna fullsatta av passagerare mötte vi på vägen upp strävsamt tuffande och visslande på jeepar, bussar och truckar som hotade järnvägens revirprivilegium, och vid Darjeelings station var passagerarkön oändligt lång framför biljettkassan.

Alla klagar på jeeptrafiken i Darjeeling, men busstrafiken har minskat. Det går inga bussar längre till Gangtok, utan man måste ta jeep, till exempel. Så man försöker nog göra vad man kan.

Internet fungerade helt tillfredsställande - 50 snabba minuter för 27 rupier (5 kronor) utan nedkoppling och utan *slowdown*, som i Naini Tal men ännu billigare.

Jag sökte upp Dolly, och hon berättade för mig allt om karnevalen och om svårigheterna i Nepal. Hennes bror David, konstnären, bodde ju där i Kathmandu och kunde inte lämna sitt hus för att besöka sin syster av rädsla för att det då skulle bli inbrott och plundring - kanske en överdrift och vidskepelse från hans sida, men vi som inte var där i Kathmandu kunde inte bedöma den saken. Det svåraste i Nepal är inte kriminaliteten, inbördeskriget eller de vilda strejkerna, utan svårigheten att över huvud taget komma fram, då varje fordon och dess passagerare kontrolleras noggrant av polisen vid varenda *checkpoint*, och i Nepal är de otaliga. Därför lär en bussresa till Nepal nu ta två nätter och en dag i stället för bara en natt tidigare. Lika svårt och hopplöst är det mellan Kathmandu och Pokhara. Dessa nedslående nyheter tydde på att jag inte skulle komma till Nepal den här gången, och jag underrättade Shekhar per e-mail om vad jag hört i hopp om en kommentar.

Dolly berättade även att Darjeeling aldrig blivit av med monsunen i år - den hade bara fortsatt och fortsatt, ända tills nu, när den plötsligt började lätta. Hela *Diwalihögtiden* hade fullständigt regnat bort, det hade varit kallt och regnigt och rått till förbannelse, och alla turister hade aktat sig för att stanna längre än en dag. Nu började det äntligen lätta, tycktes det, och vi hoppades verkligen att tendensen skulle hålla i sig och fortsätta, nu när det var karneval och allt.

Så tydligen skulle man fastna i Darjeeling igen i väntan på tillstånd till Sikkim och med Nepal preliminärt stängt för drägligt resande. Kallt var det också, efter solnedgången gick rumstemperaturen snart ner till 15 och fortsatte neråt, och bristen på varmvatten och dusch gjorde heller inte att man blev varmare efter en tvättning. Det var bara att ta en dag i sänder.

Även Johannes avrådde mig från att fara till Nepal. "Det är inte roligt där just nu. Det är som en sjukdom som man bara kan låta genomlida sin kris innan det kan bli bättre." Han gav tveklöst Kina hela skulden. "Kina förser den maoistiska gerillan med vapen samtidigt som partiet officiellt stöder Nepals regering mot gerillan, allt i sitt maktpolitiska syfte att söndra och härska och få Nepal i sitt grepp, som det redan har Burma med dess militärjunta med dess heroinmonopol med dess gränslösa ekonomiska resurser, och som det trodde sig få Pakistan i sitt grepp med att hjälpa det skaffa kärnvapen. Men Pakistan och Musharraf beror helt av Amerika. Om Amerika skulle släppa sitt stöd av Pakistan skulle det landet troligen kollapsa av sin egen inre upplösning och korruption. Pakistan var aldrig mer än en absurd och konstgjord stat utan historia, utan identitet och utan existensberättigande."

Därmed kom vi in på Tibet och Patrick Frenchs aktuella bok i ämnet, som vållat vissa kontroverser i tibetanska läger.

"Jag har full förståelse för Patrick French, men han är ingen visionär. Han har ingen fantasi utan bara verkligheten att hålla sig till. Han är inte kreativ men utmärkt som dokumentator, och han vill inte vara mer heller. Vissa tibetaner satte något av ett hopp till honom som en bättre ledare och saksförare av den tibetanska saken än alla dessa billiga filmstjärnor som Richard Gere och Sharon Stone och blev besvikna när han vägrade ta upp den manteln. Ändå är han kanske den enda helt vederhäftiga saksföraren för Tibet i västerlandet, då han inte drar sig för att kritisera den tibetanska politiken och vågar ifrågasätta tibetanernas egna argument. I sin bok ger han kineserna flera vapen i händerna mot tibetanerna, om dock hans analys av Mao och Kina är tusen gånger mer förintande för kinesernas sak. I hans mun blir jämförelsen mellan Kinas kommunistparti och Nazi-Tysklands ledning inte bara en retorisk överdrift utan en reell parallell.

Vad tibetanerna saknar hos honom är just den egna tibetanska visionära och nästan profetiska kraften och fantasin, det magiska initiativet, som jag tror att tibetanerna aldrig någonsin själva kan förlora och som kanske är vad kineserna fruktar mest hos dem, ty de har ingenting liknande själva. Kineserna är fega och följer blint vem som än kommenderar och det till deras egen undergång utan att de själva fattar den. Tibetänerna är motsatsen: de följer inte någon men alla sin egen inre kraft, som Dalai Lama är den yttersta mest koncentrerade inkarnationen av. Det är inte något superego utan snarare en övermänsklig medvetenhet om ens eget övertydligt självklara totala människovärde. Det är den absoluta självkänslan som dock inte alls är egoistisk utan tvärtom omfattar hela det egna folkets gemenskap och sträcker sig bortom denna i den så typiska buddhistiska universalempatin. Detta är tibetanernas styrka, som kineserna dess värre saknar totalt.

Patrick French har aldrig riktigt förstått detta och kan därför inte förstå Dalai Lama. Han beundrar Dalai Lama, erkänner honom och följer honom men betraktar honom samtidigt med skepsis utan att förstå honom. Men tibetanerna känner honom och förstår honom just genom sin egen naturliga överempati och generösa självkänsla som sträcker sig till allt levande. Tibetänerna har mera än något annat folk lyckats omfatta kärnan av den buddhistiska mentaliteten, som inte bara är respekt för allt levande och ödmjukheten inför livet utan som också är en förhöjd medvetenhet genom en accentuerad självkänsla, kanske högre känslighet och därför också en större öppenhet och mottaglighet, som man lätt kan tillgodogöra sig helt naturligt genom att pröva på deras hårda liv och dela det med dem på helt överdrivna höjder med överdrivet klimat med ständigt extrema temperaturer och förhållanden.

Man kan gå till överdrift på olika sätt. Man kan tappa kontrollen, och då blir man psykopat, ty en psykopat är ingenting annat än en person som tappat kontrollen över sig själv. Men tibetanerna och den buddhistiska mentaliteten går till den motsatta överdriften. I stället för att

tappa kontrollen blir självbehärsningen så total att den blir livsförnekande (genom celibat och askes) medan i stället empatin odlas och utvecklas desto mera. Därför kan ingenting någonsin få mig att förneka eller ringakta eller kritisera klosterliv och klosterväsen. Celibat handlar bara om förhöjd människokärlek och livskärlek, och det respekterar jag."

(Den farlige Johannes fortsätter sina utläggningar i nästa nummer.)

Fascismen av idag

Optimistiska rapporter om Kinas långsamma men säkra framsteg mot demokrati baserar sig mest på önsketänkande. Det enda tecknet hittills har varit att affärsmän tillåtits agera inom partiet. Enligt en rapport om den 16:e partikongressen i Peking av Joseph Kahn i *New York Times* har detta endast transformerat världens sista vänsterdiktatur till världens sista betydande högerdiktatur. Vad många rapporter försummade att observera var att nästan alla ledande affärsmän och industripampar i Kina var nära släktingar, söner, döttrar, hustrur etc. till Kinas kommunistpartis högsta styresmän.

Jasper Becker, redaktör för Syd kinesiska Morgonposten, har publicerat en detaljerad analys av Kinas politiska metamorfos i en artikel nyligen: "Medvetna om att kommunismens fall berövat Kinas Kommunistiska Parti dess ideologi och existensberättigande har Jiang Zemin och Hu Jintao och deras närmaste tyst och försiktigt omvandlat Kina till en fasciststat med påfallande likheter med dess föregångare i 20-talets Europa som Tyskland, Spanien, Rumänien och framför allt Italien samt även Japan. För att komplettera sitt ekonomiska program har kommunistpartiet utvecklat ett neo-fascistiskt program med massmöten, nationalistisk indoktrinering och sträng partikontroll över medborgarnas privatliv."

Om en förändring från kommunism till fascism kan betecknas som ett framsteg är naturligtvis diskutabelt, men det kan absolut inte betecknas som ett steg mot demokrati. Till och med Robert Mugabes Zimbabwe tillåter existensen av ett oppositionsparti, om det dock motarbetas hårt. Jasper Becker poängterar i slutet: "Kina är nu ett av världens sista land utan ett fungerande parlament. Folkkongressen existerar men har ingen egen byggnad, inga kontor och ingen personal, och den fungerar bara tio dagar om året, och inget debatterande tolereras av dess medlemmar. Under resten av året är det bara medlemmar av den Stående Kommittén som får träffas, som bara består av Partiets seniorer."

Kinas bakåtsträvande mot att bli en antidemokratisk autokrati framgår tydligt i det stegvisa berövandet av Hongkong dess autonomi och demokrati, som dock garanterades Hongkong genom överenskommelsen mellan Kina och Storbritannien 1984. Peking tvekar inte inför att beteckna förespråkare för demokrati i Hongkong som "clowner" och "förrädare". Journalister och framträdare för media med demokratiska strävanden utsätts ständigt för vålds- och dödshot i ett försök att kväva den politiska atmosfären. Den 26 april 2004 förklarade Peking att allmänna val för Hongkong 2007 var uteslutet. USA och Storbritannien protesterade, varvid Peking genomförde militärdemonstrationer för att visa sin makt. Åtta kinesiska krigsfartyg markerade Kinas absoluta makt med att segla in i hamnen i Victoria längs hela dess centrala farled.

För sådana som inte låter sig övertygas av ovanstående varningar kan man citera direkt från källan ett tal till nationen av Hu Jintao, Kinas nya president, den 14 september 2004, där han kategoriskt uteslöt demokrati för Kina. Och det är inte första gången kinesiska ledare så klart fördömer demokrati. President Jiang Zemin gjorde det klart i december 1998 att "Kina aldrig skulle gå mot demokrati". Han till och med upprepade detta några dagar senare, då han tillade, att "Kina skulle krossa varje försök till rubbning av Kinas Kommunistiska Partis maktmonopol."

Tydligare kan Kinas ledare inte bli i sin anmaning till alla att ge upp alla illusioner om ett snart demokratiskt Kina.

Av 1,3 miljarder har i dag 20 miljoner kineser (1,5%) tillgång till Internet. För att övervaka dessa har staten anställt 30,000 Internetpoliser, vilkas jobb det är att blockera "förbjudna" sajter och kontrollera alla som försöker nå dem ändå. Naturligtvis är det straffbart att besöka förbjudna webbsidor, vilket kan förstöra hela ens framtid och alla ens möjligheter om man blir upptäckt.

Bättre nyheter

Vi har kommit ut med vår första bok, som visserligen ännu inte föreligger i sin tryckta form men som dock kommit ut på nätet till att börja med. Den heter "Fritänkarens Resor, del 1" och återfinns på:

<http://goto.Glocalnet.net/jaurelio/index9.html>

Det är en enkel bok med bara tre små kärleksnoveller och lite till men i alla fall något av en början - risken är att det kommer mera. Priset är 50 kronor. Numera har vi även för enkelhetens skull ett IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration eller annat även från utlandet:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

För övrigt önskar vi naturligtvis alla våra läsare och alla andra med allt det bästa tänkbara inför julen och det nya året.

Christian Lanciai,

humanist och musiker samt redaktör för den oupphörliga "Fritänkaren".

Göteborg den 6 december 2004